

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utlämning för brott.

Genom en den 22 mars 1957 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 156, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om utlämning för brott

Härigenom förordnas som följer.

Villkor för utlämning

1 §.

Den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket må efter beslut av Konungen utlämnas till den staten enligt vad i denna lag sägs.

2 §.

Svensk medborgare må ej utlämnas.

3 §.

Utlämning må beviljas allenast för gärning, som helt eller delvis förövats utom riket eller ombord på utländskt fartyg eller luftfartyg, eller för medverkan därtill.

4 §.

Ej må någon utlämnas, med mindre den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, varå straffarbete kan följa enligt svensk lag. Har personen i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas allenast om påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

5 §.

För gärning, varom förmäles i sådan bestämmelse i 26 eller 27 kap. strafflagen som avser brott av krigsman, må utlämning ej medgivas.

Vad nu sagts utgör ej hinder att, om gärningen innefattar jämväl brott för vilket utlämning eljest må ske, utlämna personen för det brottet.

6 §.

Utlämning må ej beviljas för politiskt brott.

Innefattar gärningen tillika brott av icke politisk beskaffenhet, må utlämning beviljas för det brottet, såframt gärningen i det särskilda fallet prövas övervägande äga karaktären av ett icke politiskt brott.

7 §.

Ej må den utlämnas, som på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller eljest på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse, som riktar sig mot hans liv eller frihet eller eljest är av svår beskaffenhet, eller ock där icke åtnjuter trygghet mot att bliva sänd till stat, i vilken han löper sådan risk.

8 §.

Utlämning må ej beviljas, om den i särskilt fall på grund av den avsedda personens ungdom, hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt, med beaktande jämväl av gärningens beskaffenhet och den främmande statens intresse, finnes uppenbart oförenlig med humanitetens krav.

9 §.

Har den som begäres utlämnad dömts för gärningen i den främmande staten, må utlämning ej beviljas, med mindre domen stödjes av utredningen och ej heller eljest föranleder allvarlig erinran.

Om dom angående gärningen ej meddelats i den främmande staten, skall framställningen om utlämning grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. Framställningen må ej bifallas, med mindre sannolika skäl äro, att personen begått gärningen.

Genom överenskommelse med främmande stat må bestämmas, att i förhållande till den staten fällande dom eller sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtagas, om det ej i särskilt fall framgår, att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

10 §.

Är den person som avses med framställningen här i riket åtalad för det uppgivna brottet, eller har här i riket meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal beträffande samma brott, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Ej heller må utlämning beviljas, om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag.

11 §.

Den som här i riket är åtalad för annat brott, varå kan följa frihetsstraff, eller som enligt dom mot honom skall undergå sådant straff eller eljest omhändertagas på anstalt, må ej utlämnas så länge hindret består. Samma lag vare, om förundersökning inletts för brott som nyss nämnts.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må utlämning äga rum för rättegång om den gärning som avses med den främmande statens begäran, på villkor att den utlämnade senare överlämnas till svensk myndighet enligt vad Konungen bestämmer.

12 §.

Vid beviljande av utlämning skola i tillämpliga delar uppställas följande villkor:

1. Den som utlämnas må icke, utan särskilt medgivande enligt 24 §, i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen eller, utom i fall som avses i 13 § andra stycket, utlämnas till annan stat, med mindre han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom fyrtiofem dagar efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum, eller återvänt dit sedan han lämnat landet.

2. Den som utlämnas må icke under den tid av fyrtiofem dagar som under 1 sägs på något sätt hindras att lämna landet, såframt han icke gör sig skyldig till nytt brott.

3. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. Konungen äger dock medgiva undantag från vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

4. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

I fall som avses i 5 eller 6 § skall särskilt angivas, att den som utlämnas icke må straffas enligt bestämmelse som avser brott av krigsman eller såsom för politiskt brott.

I övrigt uppställer Konungen de villkor som prövas erforderliga.

13 §.

Om två eller flera stater begära utlämning av samma person, skall, med hänsyn till beskaffenheten av brottet eller brotten, tiden och platsen därför, framställningarnas tidsföljd, hans nationalitet och hemvist samt övriga omständigheter, prövas till vilken stat utlämning bör ske.

När framställningarna avse olika brott, må föreskrivas, att den som utlämnas till en stat skall från den staten vidare utlämnas till annan stat på villkor som bestämts enligt 12 §.

Förfarandet

14 §.

Framställning om utlämning skall göras på diplomatisk väg.

Vid framställningen skall fogas avskrift av häktningsbeslut eller dom som återopas och, om det ej framgår av beslutet eller domen, uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalementet skall om möjligt företes.

15 §.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, eller finner Konungen eljest anledning föreligga att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås.

16 §.

Därest framställningen icke omedelbart avslås, överlämnas ärendet till riksåklagarämbetet, som verkställer erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, Konungen avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

17 §.

Sedan utredningen avslutats, överlämnar riksåklagarämbetet ärendet jämte eget yttrande till högsta domstolen.

18 §.

Högsta domstolen prövar, huruvida utlämning kan lagligen beviljas enligt vad i 1—10 §§ sägs.

Om det finnes erforderligt, skall förhandling hållas. Förhandling må ej vägras, med mindre tidigare förhandling måste anses tillfyllest eller saken finnes uppenbar.

Oaktat ärendet anmälts hos högsta domstolen, skall fråga om tvångsmedel prövas av underrätt, om ej högsta domstolen förordnar annat. I övrigt gäller om ärendets handläggning vad om brottmål i allmänhet är stadgat. Ersättning åt offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall stanna å statsverket, om ej särskilda skäl äro, att den skall återgäldas av den som begäres utlämnad.

19 §.

Förhandling skall, förutom i fall varom eljest är stadgat, hållas inom stängda dörrar, om det begäres av den om vars utlämnande är fråga eller det eljest finnes påkallat av hänsyn till främmande stat.

20 §.

Sedan högsta domstolens beslut meddelats, anmäles ärendet i statsrådet. Om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning möta enligt 1—10 §§, må framställningen icke bifallas. Genom överenskommelse med främmande

stat må dock bestämmas att, om hinder ansetts möta enligt 8 eller 9 §, frågan skall kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

Därest utlämning beviljas, skall utsättas tid, inom vilken den främmande staten skall hämta den som utlämnas. Tiden må icke utan synnerliga skäl överstiga en månad från det nämnda stat erhållit del av beslutet.

Konungen äger förordna, att den, som enligt beslut skall utlämnas, i avbidan på verställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

21 §.

Vid beviljande av utlämning må Konungen förordna, att föremål som tagits i beslag skall överlämnas till den främmande staten; och må därvid stadgas de förbehåll som av hänsyn till enskild rätt eller ur allmän synpunkt finnas påkallade.

22 §.

Konungen äger, om skäl äro därtill, tillerkänna offentlig försvarare ersättning av allmänna medel för arbete som han utfört efter det ärendet prövades av högsta domstolen.

Övriga bestämmelser

23 §.

Den som i främmande stat är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må i avvaktan på begäran därom omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka Konungens förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras.

Mot rättens beslut må talan ej föras. Den som anhållits eller underkastats reseförbud äger dock för prövning, om åtgärden skall bestå, påfordra ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

24 §.

Utan hinder av villkor som uppställts för utlämning äger Konungen på framställning av den främmande staten medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövd gärning än den, för vilken utlämning skett, eller utlämnas till annan stat. I fråga om sådan

framställning skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat angående framställning om utlämning.

Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum.

Frangår av inkomna handlingar, att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner Konungen eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställningen icke bifallas.

25 §.

Chefen för justitiedepartementet äger medgiva, att den som av främmande stat utlämnas till annan stat må föras genom riket, såframt denne icke är svensk medborgare och ej heller eljest synnerliga skäl äro däremot. Framställning härom göres på diplomatisk väg.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958. Genom lagen upphäves lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare.

Har framställning om utlämning gjorts före nya lagens ikraftträdande men ej blivit dessförinnan slutligen prövad, skall frågan prövas enligt nya lagen. Beträffande förfarandet i ärendet må dock äldre lag tillämpas.

Bestämmelser i överenskommelse med främmande stat, som för Sveriges del är gällande vid nya lagens ikraftträdande, skola lända till efterrättelse även om de avvika från vad lagen stadgar.

Inledning

År 1951 framlade 1949 års utlänningskommitté förslag till ny utlänningslagstiftning, innefattande dels en ny utlänningslag och dels viss omarbetning av 1913 års lag angående utlämning av förbrytare (SOU 1951:42). Yttranden över kommitténs betänkande avgavs av ett antal myndigheter och organisationer. På grundval av kommitténs förslag antogs vid 1954 års riksdag en ny utlänningslag, vilken trätt i kraft den 1 juli 1954 (prop. 1954:41, första lagutskottets utl. 1954:14). Däremot kvarstår alltjämt frågan om revision av lagstiftningen om utlämning för brott. Vid beredningen av denna fråga inom justitiedepartementet har det befunnits önskvärt att utlänningslagstiftningen underkastas en mera genomgripande omarbetning än utlänningskommittén föreslagit, och med anledning härav har utarbetets förslag till helt ny lag i ämnet, vilket förslag framlagts i en den 20 september 1954 dagtecknad promemoria (stencilerad). Vid promemorian fogat förslag till *lag om utlämning för brott* torde få såsom bilaga åtföljas statsrådsprotokollet.

Över promemorian med därvid fogat lagförslag har yttranden avgivits av justitiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, nedre justitierevisionen, statens utlänningskommission, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Norrbottens län, polismästarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, statens kriminaltekniska anstalt, 1951 års rättegångskommitté, Sveriges advokatsamfund, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges stadsfiskaler och föreningen Sveriges landsfiskaler.

Riksåklagarämbetet har överlämnat yttranden från statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Länsstyrelsen i Malmöhus län har bifogat yttrande av föreningen Malmöhus läns landsfiskaler. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har vid sitt yttrande fogat utlåtanden från t. f. landsfogden i länet och poliskammaren i Göteborg. Vid det av länsstyrelsen i Värmlands län avgivna yttrandet har fogats utlåtanden av landsfogden i länet och av Värmlands länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler. Polismästaren i Stockholm har såsom sitt utlåtande åberopat ett av kriminalpolisintendenten i Stockholm avgivet yttrande.

Av intresse för utformningen av vår utlämningslagstiftning är även de förhandlingar som inom Europarådet under senare år ägt rum i utlämningsfrågan. Sedan rådgivande församlingen den 8 december 1951 antagit en rekommendation om åtgärder till förberedande av en europeisk konvention om utlämning för brott, sammanträdde en expertkommitté i Strasbourg — med deltagande bl. a. från Sverige — i oktober 1953 för att överväga rekommendationen och särskilt studera möjligheten att fastställa vissa för alla medlemsstater godtagbara principer för utlämning. I sin rapport över sammanträdet, dagtecknad den 10 oktober 1953, kunde kommittén meddela, att betydande enighet rådde beträffande de principer som borde gälla för utlämning. En rapport i frågan avgavs även av församlingens kommitté för rättsliga och administrativa frågor. Rådgivande församlingen antog den 23 september 1954 en ny rekommendation som gick ut på fortsatt verksamhet för upprättandet av en europeisk konvention angående utlämning och för inarbetande i denna av det förslag som avgivits av kommittén för rättsliga och administrativa frågor.

På grundval av expertkommitténs förutnämnda rapport uppdrog rådets ministerkommitté år 1954 åt expertkommittén att överväga den rådgivande församlingens rekommendation med hänsyn till möjligheten att upprätta utkast till ett mönster för bilaterala konventioner angående utlämning, avsett för sådana medlemsstater som icke kunde tänkas komma att biträda en multilateral konvention, samt att även upprätta förslag till en multilateral konvention, varvid också avsågs att bereda icke anslutna medlemsstater möjlighet till senare anslutning.

Expertkommittén sammanträdde därefter i Strasbourg i januari—februari 1955 samt i februari 1956. Efter det första av dessa sammanträden hölls, i september 1955, en sammankomst mellan företrädare för expertkommittén och den rådgivande församlingen, varvid kommitténs utkast till en multi-

lateral konvention diskuterades. De synpunkter som redovisades vid detta sammanträde övervägdes av expertkommittén vid det senare av de båda nyssberörda sammanträdena. Sedermera har kommittén i en den 2 juli 1956 dagtecknad rapport framlagt dels ett förslag till mönster för bilaterala överenskommelser och dels ett förslag till multilateral konvention. Förslagen har anmälts vid sammanträde med ministrarnas ställföreträdare i september 1956, varvid ställföreträdarna beslöt inhämta yttrande över förslagen bl. a. av rådgivande församlingen. Slutmöte med expertkommittén ägde rum i Strasbourg den 11—den 13 februari 1957. Kommittén har vid mötet vidtagit vissa ändringar i det förslag som kommittén framlagt i rapporten den 2 juli 1956. Dessa ändringar är dock, enligt vad i propositionen upplyses, ej av sådan innebörd att de påverkar bedömningen av hur vår lagstiftning om utlämning bör vara utformad.

Det må jämväl nämnas, att särskilda förhandlingar om avslutande av en utlämningstraktat förts mellan Sverige och Frankrike. Dessa förhandlingar är ajournerade sedan hösten 1955.

Förberedelser har också vidtagits för en särskild reglering av utlämningsväsendet mellan de nordiska länderna. Vid nordiska justitieministermötet i Stockholm den 11 och den 12 december 1953 beslöts att till gemensam nordisk utredning upptaga frågan om en förenklad ordning i fråga om utlämning för brott mellan de nordiska länderna. För ändamålet tillsattes en kommitté bestående av delegerade från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Denna kommitté har avslutat sitt arbete under hösten 1956, och resultatet har för Sveriges del redovisats i en av de svenska delegerade den 20 oktober 1956 avgiven promemoria.

Beträffande frågan om utlämningsväsendets ordnande inom Norden kräves ytterligare samråd med de övriga nordiska länderna, och denna fråga skall ej upptagas i nu förevarande sammanhang. I det följande behandlas endast spörsmålet om utformningen av utlämningslagstiftningen i allmänhet.

Huvudgrunderna för en ny lagstiftning om utlämning

Gällande rätt m. m.

Lagen den 4 juni 1913 (nr 68) om utlämning av förbrytare, vilken tillkommit på grundval av propositionen 1913: 50 och lagutskottets utlåtande 1913: 25, innehåller regler om villkoren för och förfarandet vid utlämning från Sverige till en främmande stat av personer, som uppehåller sig här och som är för brott misstänkta, tilltalade eller dömda. Lagen reglerar däremot icke utlämning från en främmande stat till Sverige. Utlämning kan äga rum antingen för lagföring och, om denna resulterar i fällande dom, för verkställighet av straffet eller också för enbart verkställighet av ett före utlämningen ådömt straff.

I lagens I kap. behandlas villkoren för utlämning. Enligt 1 § må utlämning äga rum, även om icke till stöd för framställningen därom föreligger någon överenskommelse med den främmande staten. Finnes det icke någon överenskommelse, skall dock, såvida ej särskilda omständigheter föranleder undantag, utlämning medgivas endast under den förutsättningen, att den främmande staten utfäster sig att i liknande fall villfara från Sveriges sida gjord framställning.

Svensk medborgare får icke utlämnas (2 §). Har det brott, för vilket utlämning begäres, förövats inom Sverige eller å svenskt fartyg utom riket, kan som regel utlämning ej heller beviljas (3 §). Ett hinder mot utlämning är vidare, att brottet här blivit föremål för dom eller åtal eller att straff för brottet enligt svensk lag skulle vara preskriberat (9 §). För att utlämning skall kunna äga rum, måste brottet vara av tämligen svår beskaffenhet. I detta avseende uppställer lagen det kravet, att den brottsliga gärningen är eller, om den hade begåtts i Sverige och under motsvarande förhållanden, skulle vara att anse som brott, varå enligt den svenska allmänna strafflagen eller den svenska sjölagen svårare straff än fängelse kan följa (4 § första stycket). Vissa brott är dock undantagna från utlämning. Så är fallet med gärningar, varom förmäles i 10 kap. strafflagen eller i sådan bestämmelse i 26 eller 27 kap. samma lag, som avser brott av krigsman, såvida icke gärningen, bedömd enligt strafflagen i övrigt eller sjölagen, skulle vara att anse som brott, för vilket utlämning må ske (4 § andra stycket). Medgives utlämning beträffande sådan gärning, skall enligt 11 § andra stycket uppställas det villkoret, att den utlämnade icke får straffas för denna gärning i vidare mån än den varit av beskaffenhet att kunna föranleda utlämning. För gärning, som enligt svensk rätt är att anse som tryckfrihetsbrott, får utlämning ej äga rum (5 §). Utlämning får icke heller ske för politiskt brott (7 §). Innefattar den gärning, för vilken utlämning begäres, brott av såväl politisk som icke politisk beskaffenhet, får utlämning dock medgivas, om gärningen med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet prövas övervägande äga karaktären av ett icke politiskt brott. Beviljas utlämning i sådant fall, skall det villkoret uppställas, att den utlämnade icke må för gärningen straffas såsom för politiskt brott (11 § andra stycket). Enligt 7 § andra stycket skall såsom politiskt brott i intet fall anses mord, mordförsök eller dråp å främmande statsöverhuvud eller någon till en främmande suveräns familj hörande person (den s. k. belgiska attentatsklausulen).

Som villkor för utlämning upptager lagen vidare i 8 § första stycket, att till stöd för utlämningsframställningen skall ha förebragts antingen av domstol meddelat fällande utslag eller ock av domstol eller annan behörig myndighet meddelat beslut, som innebär förordnande om häktning. Om framställningen grundas annorledes än på fällande utslag eller sådant beslut, som föregåtts av förundersökning inför domstol eller undersökningsdomare, kan utlämning beviljas endast under förutsättning att den som begäres utlämnad icke bestrider, att han gjort sig skyldig till ifrågavarande brott,

eller också att sannolika skäl föreligger till misstanke att han gjort sig skyldig till brottet. Efter överenskommelse med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet må utlämning emellertid äga rum utan att sådan bevisning som nu sagts blivit framlagd.

I 10 § behandlas vissa tillfälliga hinder mot utlämning (straffverkställighet eller häktning här i riket) samt provisorisk utlämning till en främmande stat.

11 § innehåller bestämmelser om de villkor som skall uppställas vid beviljande av utlämning. Vissa av dessa har redan berörts i samband med förbudet mot utlämning för politiskt brott och för brott som avses i 10, 26 och 27 kap. strafflagen. Vidare gäller (11 § första stycket 1.), att den utlämnade icke i den stat, till vilken utlämningen sker, må åtalas eller straffas för någon annan före utlämningen begången straffbar handling än den, för vilken han utlämnats, eller utlämnas vidare till en tredje stat. Detta får dock ske under förutsättning att från svensk sida lämnats medgivande därtill i den ordning lagen föreskriver (se härom 27 §) eller att den utlämnade inför domstol eller eljest fritt och offentligen givit sitt samtycke därtill. Likställt med sådant samtycke är att den utlämnade, sedan han slutligen frikänts eller efter till fullo avtjänat straff försatts på fri fot, antingen — oaktat hinder icke mött — underlåtit att lämna landet inom loppet av en månad eller återvänt dit, sedan han en gång lämnat det. Under denna tid av en månad får enligt 11 § första stycket 2. den utlämnade, såvida han icke gör sig skyldig till nytt brott, ej hindras att lämna landet. Enligt 11 § första stycket 3. får den utlämnade icke för det ifrågavarande brottet ställas under tilltal inför domstol, vilken endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden förlänats befogenhet att döma i mål av sådan beskaffenhet.

I 12 och 13 §§ gives regler för det fall, att flera stater begär utlämning av samma person. I 12 § är det fråga om ett och samma brott, medan 13 § är tillämplig, när utlämningsframställningarna avser olika brott.

Lagens II kap. innehåller bestämmelser om förfarandet i utlämningsärendet. Framställning om utlämning skall göras av den främmande staten på diplomatisk väg, och den prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet (14, 15 och 23 §§). En utlämningsbegäran kan av Kungl. Maj:t omedelbart avslås, om det av de inkomna handlingarna framgår att den icke är av beskaffenhet att lagligen kunna efterkommas eller om Kungl. Maj:t eljest finner anledning föreligga att icke bifalla densamma. Finner Kungl. Maj:t ej skäl att på detta sätt avslå framställningen, skall den som begäres utlämnad häktas samt inställas till förhör inför länsstyrelse (16 §). Vid förhöret inför länsstyrelsen äger den häktade, om han så äskar, åtnjuta hjälp; om han ej själv kan anskaffa biträde, skall länsstyrelsen förordna lämplig person att biträda honom (17 § första stycket). Förklarar den häktade vid förhöret, att han icke har något att invända mot bifall till framställningen om hans utlämnande, skall protokollet över vad som förekommit insändas till Kungl. Maj:t (17 § andra stycket). Även om den häktade medgivit utlämning, tillkommer det Kungl. Maj:t att pröva, huruvida framställningen

skall beviljas eller icke. Härvid har Kungl. Maj:t fri prövningsrätt, såvida icke på grund av traktat föreligger förpliktelse att utlämna. Medger icke den häktade vid förhöret att utlämning må ske, skall ärendet av länsstyrelsen hänskjutas till allmänna underrätten i residensstaden (17 § tredje stycket). Rätten skall verkställa utredning, huruvida sådant förhållande föreligger som enligt 2—9 §§ i lagen utgör hinder mot utlämning (18 § första stycket). Den häktade skall vid sin talans utförande biträdas av försvarare; om han ej själv utser försvarare, skall rätten förordna offentlig försvarare för honom (18 § tredje stycket). När handläggningen hos rätten avslutats, skall rätten insända protokoll och övriga handlingar i ärendet till högsta domstolen. Högsta domstolen tillkommer att pröva huruvida mot utlämning möter sådant hinder som nyss nämndes (19 §). Kungl. Maj:t är bunden av högsta domstolens prövning på så sätt, att utlämning ej får medgivas, om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning föreligga (23 §). Anser högsta domstolen, att hinder mot utlämning icke möter, har Kungl. Maj:t att fritt pröva huruvida utlämning skall beviljas, dock med reservation för det fall att en traktatmässig förpliktelse att utlämna föreligger.

24 och 25 §§ innehåller bestämmelser om provisorisk häktning i avbidan på formlig utlämningsframställning. Sådant häktning kan äga rum på begäran av främmande stats regering. Begäran skall framställas på diplomatisk väg; efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet äger emellertid Kungl. Maj:t förordna, att dylik begäran må av myndighet i den främmande staten framställas omedelbart hos polismyndighet här i riket. Utan att särskild häktningsbegäran föreligger kan även provisorisk häktning ske av den som i främmande stat är efterlyst för sådant brott som enligt lagen kan föranleda utlämning. Har häktning skett enligt dessa stadganden, skall inom viss tid göras framställning om utlämning. Sker icke detta, skall den häktade försättas på fri fot.

Förutom de bestämmelser, för vilka nu redogjorts och som innefattar huvudgrunderna för förfarandet, innehåller II kap. i lagen stadganden bl. a. om förordnande av särskild åklagare vid förhör inför underrätten (18 §), om den häktades kvarhållande i häkte (22 §), om den tid inom vilken den häktade skall av den främmande staten avhämtas (23 §) samt om beslag och utlämnande av föremål (26 §).

III och IV kap. i lagen innehåller kompletterande bestämmelser i skilda ämnen; bl. a. gives regler för det fall, att främmande stat vill erhålla tillstånd att — utan hinder av sådant villkor som omnämnes i 11 § första stycket 1. — ställa en utlämnad till ansvar för något annat före utlämningen förövat brott än det för vilket utlämning skett eller utlämna honom vidare till en tredje stat (27 §). Vidare meddelas bestämmelser om tillstånd att genom riket föra person, som av en främmande stat utlämnas till annan stat (28 §). I fråga om utlämning till Danmark och Norge finnes möjlighet till undantag från vissa av de förut angivna villkoren för utlämning (29 §). Slutligen upptages ett stadgande av innebörd att vad i lagen är stadgat icke skall äga tillämpning å framställningar om återförande av sjömän, som rymt ur tjänsten (30 §).

Lagen trädde i kraft den 1 juli 1913. Enligt övergångsbestämmelserna skulle emellertid traktater, som gällde vid lagens ikraftträdande, lända till efterrättelse även i den mån de stred mot vad som stadgades i lagen.

Intill senaste tid har Sverige varit bundet av ett tämligen stort antal utlämningskonventioner. Med hänvisning till den pågående revisionen av utlämningslagen har emellertid numera uppsägning skett av traktater gällande i förhållande till ett stort antal stater. Endast avtalen med Danmark, Finland och Norge har lämnats orubbade.

Konventionerna med Danmark och Norge gällde vid ikraftträdandet av 1913 års lag och även de bestämmelser i dessa, som strider mot lagens stadganden, skall, enligt vad nyss anfördes, jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen lända till efterrättelse. Den danska konventionen överensstämmer emellertid i stort sett med lagen. De avvikelser från denna som konventionen med Norge innehåller är mera omfattande, men på viktigare punkter överensstämmer även denna konvention med lagen. Avtalet med Belgien har uppsagts men skall enligt särskild överenskommelse, träffad genom ministeriell notväxling den 18 och den 22 maj 1951 gälla tills vidare, med rätt för vardera parten att uppsäga avtalet med den därtill hörande deklarationen med omedelbar verkan. Det må även nämnas, att Sverige gentemot några stater gjort vissa utlämningsutfästelser för uppfyllande av villkor som ställts för utlämning från dessa länder i särskilda fall.

Om man bortser från avtalen med de nordiska länderna och Belgien samt de nämnda särskilda utfästelserna, är Sverige numera löst från alla förpliktelser på grund av utlämningstraktater.

I fråga om innehållet i utländsk lagstiftning angående utlämning må hänvisas till den redogörelse som lämnats i utlämningskommitténs betänkande s. 207 och 303. Här må endast framhållas, att flertalet länder i likhet med Sverige har reglerat utlämningsväsendet dels genom intern lagstiftning och dels genom traktater. En del länder, bl. a. Storbritannien, Belgien och Amerikas Förenta Stater, kan bevilja utlämning endast om traktat finnes. Västtyskland medger utlämning under förutsättning att det begärande landet åtar sig att villfara framställning om utlämning i liknande fall. Genomgående upprätthålles förbud mot utlämning av egna medborgare och mot utlämning för politiskt brott. Storbritannien kan dock i vissa fall medgiva utlämning av sina egna medborgare.

Inom Europarådet utarbetade konventionsförslag

Såsom inledningsvis anförts har en expertkommitté inom Europarådet i en den 2 juli 1956 dagtecknad rapport framlagt förslag dels till mönster för bilaterala överenskommelser om utlämning och dels till multilateral konvention i samma ämne. De båda konventionsförslagen skiljer sig icke i princip från varandra, men förslaget till bilaterala konventioner är försett med alternativa texter för olika tänkbara fall inom ramen för var och en av de föreslagna artiklarna. Båda förslagen har enligt rapporten utformats i enlighet med de traditionella principerna för utlämning och syftar i första hand till bekämpande av brottsligheten.

I det följande skall lämnas en redogörelse för huvudgrunderna i förslaget till multilateral konvention.

Enligt *art. 1* åtager de traktatslutande staterna sig att, enligt bestämmelserna i konventionen, till varandra utlämna personer, som är misstänkta för brott eller som önskas överlämnade för verkställighet av dom.

Utlämning skall enligt *art. 2* beviljas endast för brott, vilka enligt lagstiftningen i den begärande staten och i den stat till vilken framställningen riktas är belagda med frihetsstraff med maximum av minst ett år eller med svårare straff. I fråga om utlämning för verkställighet av straff stadgas att det utmätta straffet skall utgöra frihetsstraff under minst fyra månader. Artikeln innehåller emellertid vissa bestämmelser som möjliggör undantag från de angivna principerna. Om en utlämningsframställning avser — förutom brott som enligt det anförda är utlämningsbart — jämväl annat brott som enligt båda staternas lagstiftning är av beskaffenhet att kunna föranleda frihetsstraff, skall utlämning för det senare brottet få ske även om det icke uppfyller kraven i fråga om strafflatituden eller straffets mått. Vidare kan en kontraktsslutande part, vars lagstiftning förbjuder utlämning för visst slag av brott, utesluta tillämpligheten av konventionen i fråga om sådant brott.

Bestämmelser om utlämning för politiska brott upptages i förslaget i *art. 3*. Huvudregeln är, att utlämning ej skall beviljas om det brott, för vilket utlämning begäres, av den stat till vilken framställningen riktas anses vara ett politiskt brott eller ett brott vilket sammanhänger med politiskt brott. Utlämning skall ej heller ske om den stat, till vilken framställning om utlämning för ett icke politiskt brott riktas, har grundad anledning antaga att framställningen har gjorts i syfte att åtala eller straffa personen av politiska skäl eller att han eljest skall av politiska skäl komma att utsättas för diskriminerande åtgärder. Artikeln innehåller därjämte en regel, motsvarande den s. k. belgiska attentatsklausulen, samt hänvisning till sådana åtaganden som de kontraktsslutande parterna må ha gjort i andra konventioner av multilateral karaktär.

Från den i princip ovillkorliga skyldigheten att utlämna har — i *art. 4 och 5* — undantagits militära och fiskaliska brott; beträffande fiskaliska brott förutsättes dock, att särskild överenskommelse om utlämning kan träffas.

I fråga om egna medborgare stadgar *art. 6* såsom huvudregel, att den stat till vilken framställning om utlämning riktas kan bifalla denna, även om den avser egen medborgare, såvitt statens lagstiftning medger det. Därest utlämning icke sker, föreligger enligt samma artikel skyldighet för nämnda stat att, därest den begärande staten fordrar det, föranstalta om åtal för brottet samt sedermera underrätta den begärande staten om resultatet av dess framställning. Kontraktsslutande stat skall äga möjlighet att i en särskild deklaration ange vad den avser med begreppet egen medborgare i konventionens mening.

I *art. 7—10* upptages bestämmelser, i stort sett motsvarande de i svensk gällande lag förekommande, angående hinder mot utlämning med hänsyn

till platsen för brottet, pågående eller avslutad rättegång angående brottet i den stat, till vilken framställningen riktas, samt preskription.

I *art. 11* behandlas frågan om utlämning i sådana fall då dödsstraff kan komma i fråga enligt lagen i den begärande staten och denna stat ej avger godtagbar försäkran att en eventuell dom å dödsstraff ej kommer att verkställas. Regeln är att utlämning då kan vägras, därest dödsstraff enligt lagen i den stat, till vilken framställningen riktas, icke kan följa å brottet eller enligt vedertagen praxis därstädes icke verkställas.

Bestämmelser som reglerar förfarandet i anslutning till en framställning om utlämning för brott finnes upptagna i *art. 12*. Framställningen skall göras på diplomatisk väg eller i annan ordning varom särskild överenskommelse må ha träffats. Den skall vara åtföljd av original eller bestyrkt avskrift av fällande dom eller häktningsbeslut samt vissa närmare angivna uppgifter rörande brottet och tillämpliga lagrum m. m. ävensom beskrivning av den person som avses med framställningen och de uppgifter i övrigt som kan vara av betydelse för fastställande av hans identitet.

Om skyldighet för den begärande staten att överlämna kompletterande utredning upptar utkastet bestämmelser i *art. 13*. Vidare finns bestämmelser i *art. 14*, i stort sett motsvarande dem i svensk gällande rätt, om förbud i princip att i den stat, till vilken utlämning skett, åtala, döma eller vidtaga åtgärder för verkställighet av straff för annat före utlämningen begånget brott än det, för vilket utlämningen skett. Tidsfristen för lämnande av statens territorium har i förslaget satts till 45 dagar. I *art. 15* upptages regler beträffande vidare utlämnande till tredje stat, i huvudsak med samma innehåll som i svensk gällande rätt.

Begäran om provisoriskt omhändertagande av en för brott misstänkt person i avvaktan på framställning om utlämning kan ske enligt regler, som meddelas i *art. 16*.

För det fall att utlämning samtidigt begäres av flera stater för samma brott eller för flera olika brott föreskrives i *art. 17*, att den stat, till vilken framställningen riktas, skall fatta sitt beslut med beaktande av alla förekommande omständigheter, särskilt brottens svårhetsgrad och platsen för deras begående, tidpunkten för de skilda framställningarna, vederbörandes nationalitet och möjligheten till vidare utlämning till annan stat.

I *art. 18* har upptagits bestämmelser om förfarandet vid verkställighet av utlämningsbeslut. Vidare finnes i *art. 19* regler om uppskov med utlämning i vissa fall samt om tillfällig utlämning. Artikelnen innebär, att överlämnandet av en person, beträffande vilken beslut fattats om utlämning, kan uppskjutas i avbidan på utgången av åtal eller verkställighet av straff för annat brott än det för vilket utlämning begärts. Den stat till vilken framställningen riktas kan även — i stället för att uppskjuta överlämnandet — tillfälligt utlämna vederbörande med villkor om återlämnande enligt vad som bestämmes genom ömsesidig överenskommelse.

Art. 20 innehåller bestämmelser om skyldighet för den stat till vilken framställning om utlämning riktas att tillvarata och överlämna egendom,

som kan tjäna som bevis om brottet eller som förvärvats genom brottet. Överlämnandet skall ske med förbehåll för annans rätt.

I *art. 21* upptages bestämmelser om de villkor som skall gälla för rätt att genom något av de konventionsbundna länderna föra person som utlämnas för brott. Sådan rätt skall i princip gälla, såvitt icke det avsedda brottet av det land, genom vilket transiteringen skall ske, anses vara ett politiskt eller rent militärt brott. Transitering av transiteringslandets egna medborgare kan vägras.

I *art. 22—25* meddelas vissa bestämmelser av huvudsakligen formell natur (angående det språk som skall nyttjas, kostnader m. m.).

Konventionsförslaget upptager härefter i *art. 26* bestämmelser om reservationsrätt. Det är enligt förslaget avsett, att kontraktsslutande stat skall vid undertecknandet eller ratificeringen kunna reservera sig med hänsyn till vilken som helst bestämmelse i konventionen. Reservation bör återtagas så snart omständigheterna medger det. En stat som reserverat sig i fråga om viss bestämmelse kan ej mot annan kontraktsslutande stat åberopa bestämmelsen i vidare mån än den själv accepterat bestämmelsen. Det må i detta sammanhang anmärkas att den svenska delegationen i expertkommittén under överläggningarna förutskickat, att vid eventuell anslutning till konventionen från svensk sida reservationer på vissa punkter kan komma att bli påkallade. Sålunda har delegationen uttalat sig för att konventionen bör kompletteras med en regel av innebörd, att utlämning av en person må vägras, om den för honom skulle medföra exceptionella konsekvenser ur humanitär synpunkt, med hänsyn särskilt till hans ålder eller hälsa. Vidare har delegationen gjort förbehåll för att Sverige kan önska att, då fråga ej är om utlämning av person som redan är dömd för brottet, äga befogenhet att själv pröva om den som begäres utlämnad skall anses misstänkt för brottet. Därjämte har delegationen reserverat sig med hänsyn till Sveriges ståndpunktstagande i fråga om den s. k. belgiska attentatsklausulen.

Art. 27 avser konventionens tillämplighet i territoriellt avseende, och i *art. 28* upptages bestämmelser om förhållandet mellan konventionen och bilaterala överenskommelser mellan de till konventionen anslutna staterna. Förslagets bestämmelser i det senare ämnet innebär bl. a., att hinder icke föreligger för stater med likartade rättssystem att sinsemellan reglera utlämningsväsendet utan hänsyn till bestämmelserna i konventionen.

Återstående artiklar i utkastet, *art. 29—32*, avser spörsmål angående förfarandet vid ratificering, konventionens ikraftträdande m. m.

Utlänningskommitténs förslag och 1954 års departementspromemoria

För de allmänna grunderna för de förslag, som utarbetats av utlänningskommittén och i promemorian, ävensom för de häröver avgivna remissyttrandena lämnas en redogörelse å s. 14—24 i propositionen, vartill utskottet tillåter sig hänvisa. Vid promemorian fogat förslag till lag om utlämning för brott är intaget å s. 109—113 i propositionen.

Departementschefen

Vid remiss till lagrådet av ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om utlämning för brott, intaget å s. 102—108 i propositionen, har *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, beträffande förslagets huvudgrunder anfört följande:

»Den samverkan olika stater emellan för brottslighetens bekämpande, som sker genom att för brott dömda eller misstänkta personer utlämnas från en stat till en annan, fanns ej i gamla tider. Enligt ett äldre åskådningssätt ansågs en stat ej ha anledning att befatta sig med brott, som begåtts utom dess territorium, vare sig genom att själv bestraffa sådana brott eller genom att utlämna den brottslige. Denna restriktiva inställning mildrades dock allt eftersom förbindelserna mellan staterna blev livligare. Då utlämning började praktiseras, var den först begränsad huvudsakligen till politiska brottslingar, men så småningom skedde en omsvängning. I slutet av 1700-talet och början av 1800-talet vann grundsatsen om asylrätt för politiska brottslingar insteg, medan utlämning för icke politiska brott förekom i allt större utsträckning. Utlämningsinstitutet har sedermera fått en fast reglering, och det utgör numera ett viktigt led i åtgärderna för att bekämpa kriminaliteten.

Vid regleringen av utlämningsväsendet har olika system kommit till användning. Det vanligaste är att stater genom traktat åtager sig ömsesidig skyldighet att under vissa betingelser utlämna brottslingar, som tagit sin tillflykt i ettdera av de traktatslutande länderna. I många fall finnes därjämte intern lagstiftning, som anger minimivillkor för utlämning och således fastställer den ram inom vilken traktaterna kan ingås. Vad angår förhållandet mellan denna lagstiftning och traktaterna går vissa länder så långt, att förefintligheten av traktat uppställes såsom villkor för att utlämning skall få ske. Andra länder åter är mindre stränga i detta avseende och tillåter utlämning oberoende av om traktat föreligger eller ej. Till denna senare grupp hör Sverige. Det stadgas sålunda uttryckligen i 1 § i den gällande utlämningslagen av år 1913, att utlämning må ske, även om ej till stöd för framställningen därom föreligger överenskommelse med den främmande staten; som regel bör dock enligt lagen krävas utfästelse från den främmande staten att i liknande fall villfara från Sveriges sida gjord framställning. Sverige har emellertid intill de senaste åren varit bundet av ett antal utlämningstraktater, på grundval av vilka förelegat skyldighet att under särskilda betingelser utlämna brottslingar från vårt land. Flertalet av dessa är för närvarande ur kraft, sedan de med hänvisning till förestående revision av vår utlämningslagstiftning blivit uppsagda från svensk sida. I huvudsak kvarstår för närvarande blott de traktater som träffats med Danmark, Finland och Norge.

Även i fortsättningen torde för Sveriges del böra upprätthållas den grundsatsen, att utlämning kan ske oberoende av traktat. Grundvalen för utlämningsväsendet bör alltså såsom nu vara en lag, som medger att utlämning må åga rum, om närmare angivna villkor är uppfyllda. Ett viktigt problem

är emellertid om och i vad mån lagstiftningen bör kompletteras med förpliktande traktater. Utlänningskommittén har i sitt år 1951 avgivna betänkande, för vars huvudinnehåll en redogörelse lämnats i det föregående, utförligt behandlat denna fråga och därvid granskat de olika synpunkter som kan anläggas på frågan. Kommittén har pekat på möjligheten att i ett land, med vilket traktat slutits, kan inträffa sådana ändringar i samhällsordningen att den rättssäkerhet som enligt vår åskådning bör förbindas med utlämning ej längre förefinnes. Visserligen kan traktaten uppsägas, men en uppsägning kan ur utrikespolitisk synpunkt vara ömtålig, och åtgärden löser icke svårigheterna beträffande sådana utlämningsfall som blir aktuella, medan uppsägningstiden löper. Med hänsyn härtill har kommittén ifrågasatt, om icke Sverige överhuvud taget borde avstå från att sluta utlämningstraktater. Enär vissa stater för utlämning kräver, att konvention föreligger, har kommittén likväl ej velat förorda ett system som helt utesluter utlämningskonventioner, men kommittén har rekommenderat återhållsamhet vid avslutande av sådana konventioner. Den restriktiva hållning som kommittén sålunda intagit i denna fråga har ytterligare skärpts i den år 1954 framlagda departementspromemorian med förslag till ny utlämningslag.

För egen del är jag av den uppfattningen, att systemet med traktater, vilka ovillkorligt förpliktar de fördragsslutande staterna att efterkomma en framställning om utlämning när vissa i traktaterna angivna betingelser är uppfyllda, icke kan anses stå i fullgod överensstämmelse med nyare strafflagstiftning och med de principer som numera tillämpas i fråga om behandlingen av utlämningar. I belysning av utvecklingen inom straff- och utlämningslagstiftningen kan det riktas invändningar mot ett system, enligt vilket en stat genom överenskommelse med främmande makt generellt avhänder sig möjligheten att själv bestämma över personer som befinner sig inom dess territorium. Det är att märka att den typ av konventioner som tillämpas inom utlämningsväsendet har kommit till under en tid, då man lade väsentligt andra synpunkter på de kriminalpolitiska problemen än man i vår tid gör i de västerländska staterna. Huvudproblemet är, hur man skall bekämpa brottsligheten, och den snabba utvecklingen av kommunikationerna mellan de olika länderna har gjort att detta i än högre grad än tidigare är ett gemensamt intresse för alla länder. Därvid bör olika tänkbara åtgärder samordnas med varandra i överensstämmelse med den allmänna kriminalpolitiska utvecklingen. Det föreligger här en rad problem, som borde tagas upp till behandling, bl. a. frågan hur man skall finna former för samverkan vid anstaltsbehandling, övervakning vid kriminalvård i frihet m. m. Frågan om utlämningsväsendets reglering är endast en del av detta större problemkomplex. Reglerna om utlämning borde därför icke vara alltför ställt utformade utan snarare bygga på en mera allmän samverkan till brottslighetens bekämpande. Det bör i detta sammanhang även beaktas, att individen har rätt att ställa krav på att icke utsättas för mera ingripande åtgärder än som med hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter framstår som

rimligt. Detta är ett rättsskyddsanspråk av samma valör som de grundsatser som inskrivits i konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Vid de överläggningar som på senare tid ägt rum angående ordningen för utlämning mellan de nordiska länderna har man förberedelsevis enat sig om en lagstiftning efter de nu angivna linjerna. Enligt det förslag som avgivits av en för ändamålet tillsatt nordisk kommitté och som nu är föremål för prövning hos resp. regeringar skall de inom Norden gällande konventionerna om utlämning ersättas med lagstiftning — i huvudsak likartad i de skilda länderna — enligt vilken varje stat tillämpar vissa normer för utlämning men bibehåller sin frihet att efter omständigheterna pröva om utlämning skall ske eller om andra åtgärder skall vidtagas mot den brottslige. Om en dylik ordning genomföres, främjas möjligheterna att mellan de nordiska länderna få till stånd ett sådant mera allmänt samarbete för brottslighetens bekämpande som nyss antytts. En annan nordisk kommitté, som tillsatts för detta ändamål, har nyligen påbörjat sitt arbete.

Det vore enligt min mening i princip önskvärt att arbeta efter samma linjer när det gäller vårt förhållande till utomnordiska stater. Såsom framgår av den föregående redogörelsen har man emellertid vid det arbete på utlämningsväsendets område som under senare år bedrivits inom Europarådet funnit sig böra bygga på det traditionella traktatsystemet. De konventionsutkast som utarbetats av en särskild expertkommitté innebär att staterna på sedvanligt sätt skall förplikta sig att under vissa betingelser utlämna brottslingar. Det är tydligt att traktatsystemet alljämt har ett starkt fotfäste; vissa länder tillämpar för övrigt, såsom förut nämnts, den grundsatsen att utlämning över huvud endast medgives till länder med vilka ömsesidigt förpliktande traktat ingåtts. Vid sådant förhållande torde även Sverige få vara berett att i viss utsträckning sluta förpliktande traktater. En ovillkorlig förutsättning för vårt lands anslutning till utlämningstraktat bör dock vara att — om än traktaten icke ger full frihet att beakta alla i ett aktuellt utlämningsfall föreliggande omständigheter — individen dock garanteras det mått av rättssäkerhet som enligt svensk rättsuppfattning ej bör få eftersättas.

Själva lagstiftningen om utlämning fyller funktionen att angiva de villkor, som i varje särskilt fall måste vara uppfyllda för att utlämning skall få komma till stånd; samtidigt drager den upp de gränser inom vilka en utlämningstraktat måste hålla sig. En reform av 1913 års numera föråldrade lag har under senare år förberetts i anslutning till den nya utlämningslagstiftningen med särskilt sikte på ett stärkande av individens rättsskydd. Läget är alltså det, att vår lagstiftning om utlämning står inför revision samtidigt som en reglering i konventionsform av utlämningsväsendet förberedes inom Europarådet. En del remissinstanser har anfört att ett ställningstagande från de svenska statsmakternas sida till lagstiftningsfrågan bör anstå, till dess arbetet inom Europarådet avslutats. De konventionsförslag som numera utarbetats av en särskild expertkommitté och för vilkas huvudinnehåll en redogörelse lämnats i det föregående torde emellertid, även om de måhända

ej innefattar en helt slutlig lösning, giva en tillräckligt klar bild av hur en blivande konvention kommer att gestalta sig, och ett uppskov med lagstiftningsfrågan med hänsyn till arbetet inom Europarådet synes ej längre påkallat. Det är under alla förhållanden angeläget att snarast få till stånd en intern utlämningslagstiftning, som ger uttryck för den i vårt land rådande uppfattningen om vilket skydd som bör beredas individen då det gäller utlämning. I den mån 1913 års utlämningslag icke svarar mot nutida krav i detta avseende synes den böra utan ytterligare dröjsmål revideras.

Jag vill sålunda förorda att spørgsmålet om hur vår lagstiftning i ämnet skall vara utformad upptages till prövning. Såsom framgår av den föregående redogörelsen har utlämningskommittén föreslagit vissa ändringar i 1913 års lag, medan i en senare departementspromemoria framlagts förslag till helt ny lag i ämnet. Även enligt min mening kräves en så omfattande revision att en ny lag bör utarbetas, och det i promemorian framlagda förslaget synes härvid i huvudsak ägnat att tjäna såsom grundval. I det följande redogöres för de huvudprinciper som jag funnit böra följas vid lagstiftningens utformning.

Grundsatsen att svensk medborgare icke kan utlämnas är fastslagen i 1913 års lag och bör upptagas även i den nya lagen. Det må anmärkas att vissa uppmjukningar i principen diskuterats i samband med förberedelserna till en förenklad ordning vid utlämning mellan de nordiska länderna. Såvitt angår utlämning till utomnordiska länder har någon sådan uppmjukning icke ifrågasatts; tvärtom har antytts möjligheten av en vidgad tillämpning av det skydd mot utlämning som tillkommer personer med svenskt medborgarskap. Jag återkommer till detta spørsmål i den speciella motiveringen.

Vad angår frågan vilka gärningar som bör föranleda utlämning är 1913 års lag påfallande restriktiv, i det allenast brott — av viss svårhetsgrad — som faller under allmänna strafflagen eller sjölagen kan giva anledning till utlämning. Det synes motiverat att på denna punkt vidga lagens tillämpningsområde, så att även andra specialstraffrättsliga brott än brott enligt sjölagen inbegripes. Något ovillkorligt hinder mot utlämning för s. k. fiskaliska brott (överträdelse av skatteförfattningar o. dyl.) finnes ej anledning att uppställa. Militära brott bör emellertid likasom hittills vara undantagna. Likaså bör det viktiga förbudet mot utlämning för politiska brott upprätthållas. Hur detta förbud skall närmare avgränsas är ett komplicerat och svårlöst problem, där motstridiga synpunkter måste avvägas mot varandra. Jag skall närmare behandla de hithörande spörsmålen i den speciella motiveringen.

Enligt den gällande lagen får utlämning ej medgivas, om den gärning, för vilken utlämning begäres, enligt svensk rätt skulle vara att anse såsom tryckfrihetsbrott. Det må erinras om att frågan om utlämning för brott av denna beskaffenhet var föremål för delade meningar vid tillkomsten av 1913 års lag. I det till lagrådet remitterade förslaget hade icke stadgats något hinder mot utlämning, men tre av lagrådets ledamöter ansåg det ej väl

överensstämma med de garantier mot obehörigt intrång i tryckfriheten, som funnes uppställda i svensk grundlag, att för brott av denna art medgiva utlämning. En ledamot uttalade — under erinran att politiska brott ändock vore undantagna från utlämning och att alltså de tryckfrihetsbrott för vilka utlämning kunde ifrågakomma huvudsakligen reducerade sig till sådana som vore att bedöma såsom förgripelser mot enskild man — att denna de ifrågavarande brottens karaktär icke i och för sig kunde utgöra skäl för ett stadgande om förbud mot utlämning. Departementschefen följde sedermera i propositionen till riksdagen lagrådets majoritet och upptog således i förslaget det stadgande som nu ingår i lagen.¹ Det berörda utlämningshindret har bibehållits såväl i utlänningskommitténs förslag som i 1954 års promemoria. Emellertid kan enligt min mening ej åberopas några principiella skäl för att undantaga tryckfrihetsbrott, och det synes ej vara anledning att stänga möjligheten att i förekommande fall utlämna en person som gjort sig skyldig till brott av denna beskaffenhet. Jag har därför i förslaget icke upptagit något förbud mot utlämning för tryckfrihetsbrott.

En viktig grundsats i utlänningslagen av år 1954 är, att en utlämning som regel ej skall avlägsnas härifrån till land, där han löper risk att utsättas för förföljelse med anledning av sin härstamning eller sin religiösa eller politiska uppfattning. Det är angeläget att denna princip om skydd för individen mot att utsättas för politisk förföljelse upprätthålles även när det gäller utlämning, såsom en komplettering till förbudet mot att utlämna för politiskt brott. En bestämmelse i ämnet bör sålunda upptagas i den nya lagen. Det förslag som utlänningskommittén i detta avseende framlagt innebär icke att något absolut hinder mot utlämning i de avsedda situationerna uppställs, utan en avvägning skall enligt förslaget ske mellan å ena sidan den befarade förföljelsen och å andra sidan brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt. Jag anser för min del, att förslaget bör skärpas på denna punkt, och vill därför ansluta mig till den mera restriktiva utformning av bestämmelsen som förordats i 1954 års promemoria.

Som jag förut framhållit har individen rätt att ställa krav på att icke utsättas för mera ingripande åtgärder än som med hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter framstår som rimligt. Då det uppenbarligen icke är möjligt att förutse alla sådana omständigheter som i det särskilda fallet kan kräva beaktande, kan det angivna kravet i full utsträckning tillgodoses endast såvitt den utlänningsbeviljande myndigheten äger fri prövningsrätt inom den ram som lagstiftningen anger. I den mån utlämningstraktat av förpliktande karaktär träffats blir möjligheterna till en allsidig bedömning av ett utlämningsärende mera begränsade. Emellertid bör tillses att under alla förhållanden — vare sig traktat föreligger eller ej — utlämning icke kommer till stånd i sådana fall, då utlämningen med hänsyn till den avsedda personens ålder, hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt framstår såsom klart oförenlig med humanitetens krav. En föreskrift av denna innebörd bör till individens skydd upptagas i lagen och därigenom

¹ Se prop. 1913:50 s. 71 och 80

även ingå såsom förbehåll i blivande utlämningstraktater. Såsom framgår av den föregående redogörelsen har från svensk sida vid förhandlingarna i Europarådets expertkommitté framförts förslag om upptagande av en motsvarande föreskrift i den europeiska utlämningskonventionen. Förslaget har ej vunnit majoritet, men det synes mig angeläget att Sverige icke hinder sig vid en konvention utan ett förbehåll av nu antydd beskaffenhet. Då man får räkna med eventualiteten att meningsskiljaktighet kan uppkomma mellan Sverige och utlämningssökande stat om tillämpningen av en dylik föreskrift, torde hinder ej böra uppställas mot att i traktat bestämma, att frågan därom kan hänskjutas till särskilt internationellt skiljedomsförfarande.

Ett spørsmål av stor betydelse för individens rättsskydd gäller vilken bevisning som bör förebringas i skuldfrågan. Den gällande lagen tillerkänner i allmänhet fällande dom eller häktningsbeslut i den främmande staten vitsord i detta avseende. Utlänningskommittén har emellertid ansett, att i utlämningsärende skall ske en prövning av vederbörandes brottslighet. Enligt kommitténs förslag skall regelmässigt krävas så mycket bevisning, att sannolika skäl föreligger till misstanke att han är skyldig till brottet. Kommitténs förslag har, i huvudsak i oförändrat skick, upptagits i 1954 års departementspromemoria. Jag anser för min del välgrundat att upprätthålla detta krav, och det bör i princip upprätthållas, även när utlämningsframställning äsyftar att möjliggöra verkställighet av ett i den utlämningssökande staten ådömt frihetsstraff och således grundar sig på en fällande dom. Det synes emellertid knappast möta betänkligheter att uppmanja kravet på särskild utredning i skuldfrågan, om i framställningen åberopas en fällande dom och framställningen kommer från en stat, vars processordning enligt uppfattningen i vårt land är fullt tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Vid slutande av utlämningstraktat bör sålunda kunna föreskrivas, att fällande dom i den begärande staten skall accepteras såsom tillräcklig utredning i skuldfrågan. Mera tveksamt är om en liknande betydelse bör kunna tillerkännas häktningsbeslut i den främmande staten. Ur rättssäkerhetssynpunkt anmäler sig vissa betänkligheter häremot, men jag anser mig dock ej böra hävda att lagstiftningen skall uppställa ett absolut hinder mot träffande av överenskommelse med främmande stat i sådant hänseende. En ovillkorlig förutsättning bör dock vara, att överenskommelsen begränsas till att avse sådant häktningsbeslut som meddelats av domstol eller domare. Klart synes också vara att den som begäres utlämnad skall äga möjlighet att kullkasta den i domen eller häktningsbeslutet innefattade presumptionen genom en här i landet framförd bevisning; utlämning bör alltså ej i något fall kunna komma i fråga, då den person som begäres utlämnad kan på ett enligt svensk rättegångsordning klart bindande sätt visa, att han ej har begått det uppgivna brottet. På samma sätt som i fråga om tillämpningen av den föreslagna regeln om beaktande av humanitära krav torde böra finnas möjlighet att i traktat bestämma att meningsskiljaktighet mellan Sverige och den främmande staten om skuldfrågan kan hänskjutas till prövning i form av internationellt skiljedomsförfarande.

Utlämning bör ej få äga rum, om den person som avses riskerar dödsstraff. Det kan ej anses förenligt med svensk rättsuppfattning att utlämna en person utan garanti för att dödsstraff ej skall komma i fråga.

I den gällande lagen finnes en regel (11 § första stycket punkten 3), som avser att förhindra att en från vårt land utlämnad person ställs inför en extra-ordinär domstol. Vid beviljande av utlämning skall enligt denna regel uppställas det villkoret, att den utlämnade icke får för det med utlämningen avsedda brottet ställas under tilltal inför domstol, vilken endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden förlänats befogenhet att döma i mål av sådan beskaffenhet. Till stöd för denna regel har anförts, att utlämning vilar på förtroende till de dömande myndigheterna i den främmande staten, men att detta förtroende endast gäller de ordinarie domstolarna; tillsättandet av en undantagsdomstol för ett särskilt fall uppväcker nödvändigtvis misstanke om partiskhet.¹ Regeln har hindrat utlämning från vårt land exempelvis av sådana personer som avsetts bli åtalade vid någon av de efter det senaste världskriget inrättade särskilda domstolarna för krigsförbrytare. Det kan emellertid ifrågasättas huruvida icke den gällande lagen på denna punkt är för restriktiv. Den omständigheten att en särskild domstol inrättas behöver icke innebära, att rättssäkerheten kommer i fara. Det bör därför finnas möjlighet att göra undantag för sådana fall, då tillbörliga krav på rättssäkerhet kan anses uppfyllda.

Beträffande förfarandet i utlämningsärenden torde som hittills böra gälla, att beslutande myndighet skall vara Kungl. Maj:t. Utlänningskommittén har i fråga om förfarandets närmare gestaltning föreslagit en del smärre jämkningar i förhållande till den nuvarande ordningen. I enlighet med vad som föreslagits i 1954 års departementspromemoria synes emellertid förfarandet böra göras till föremål för en mera genomgripande revision, varvid bör eftersträvas att så mycket som möjligt anknyta till de allmänna grunderna för rättegången i brottmål. Den utformning av förfarandet som med denna utgångspunkt förordats i promemorian synes med ändringar på en del punkter kunna läggas till grund för lagstiftning. Förfarandet skall sålunda inledas med en framställning, som liksom hittills bör göras på diplomatisk väg och grundas på fällande dom eller häkningsbeslut. Framställningen kan omedelbart avslås av Kungl. Maj:t, om det utan närmare utredning står klart att den ej kan bifallas. Om sådant omedelbart avslagsbeslut ej meddelas, bör handlingarna i ärendet överlämnas till riksåklagarämbetet för erforderlig utredning. Denna utredning bör i huvudsak verkställas som en vanlig förundersökning i ett brottmål. Häktning skall ej vara obligatorisk utan liksom tvångsmedel i övrigt tillgripas efter prövning i varje särskilt fall enligt samma principer som eljest i brottmål. Utredningen bör avslutas med prövning av högsta domstolen, huruvida hinder mot utlämning föreligger. Allenast om högsta domstolen ej finner hinder möta får utlämning ske. Det slutliga beslutet träffas som nyss nämndes av Kungl. Maj:t, som med den nämnda reservationen kan fritt pröva framställningen, dock med beaktande

¹ Prop. 1913: 50 s. 37

i förekommande fall av förpliktelse som kan föreligga på grund av utlämningsstraktat.

Vad angår spörsmålet om försvaret för den som begäres utlämnad vill jag erinra om de allmänna regler som gäller i detta avseende. Enligt 21 kap. 3 § rättegångsbalken må misstänkt vid sin talans förberedande och utförande biträdas av försvarare. Har den misstänkte ej utsett försvarare eller avvisas av honom utsedd försvarare, och finnes på grund av sakens beskaffenhet eller eljest hans rätt icke kunna utan biträde tillvaratagas, skall offentlig försvarare förordnas för honom. Är den misstänkte anhållen eller häktad, skall även eljest, om han begär det, offentlig försvarare förordnas. I förundersökningskungörelsen den 19 december 1947 stadgas, att misstänkt skall i samband med förundersökningen underrättas om att han är berättigad att redan under förundersökningen anlita biträde av försvarare samt om möjligheten att få offentlig försvarare förordnad. Med hänsyn till dessa föreskrifter i rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen synes särskild bestämmelse i utlämningslagen om rätt för den som begäres utlämnad att åtnjuta biträde ej vara erforderlig. Såsom advokatsamfundet anfört bör möjligheten till offentligt försvar beredas redan vid provisoriskt frihetsberövande i avbidan på utlämningsframställning, och möjligheten till offentligt försvar bör ej upphöra i och med att högsta domstolen avgivit sitt yttrande. Med hänsyn till att hela förfarandet i utlämningsärenden anordnats i överensstämmelse med de allmänna reglerna om rättegången i brottmål torde ej heller i detta avseende något uttryckligt stadgande i lagen vara påkallat.

Advokatsamfundet har fäst uppmärksamheten på att ändringar i anslutning till förevarande lagstiftning eventuellt kan vara påkallade bl. a. i lagen om fri rättegång och lagen om ersättning åt oskyldigt häktade eller dömda. Det är tydligt att de nämnda lagarna, genom anknytningen av förfarandet i utlämningsärenden till de allmänna straffprocessuella reglerna, i princip blir tillämpliga i dylika ärenden. Något praktiskt behov att i dessa lagar införa särbestämmelser med sikte på utlämningsärenden synes ej föreligga.

Vad angår spörsmålet om återförande av förrymda sjömän finnes i den gällande lagen ett stadgande (30 §), enligt vilket lagen ej äger tillämpning i detta avseende. Enär rymning av sjöman enligt svensk lag bestraffas högst med fängelse (se 76 § sjömanslagen) är det emellertid utan särskilt stadgande klart, att utlämning av sjöman på grund av rymningsbrott ej kan komma till stånd. Någon bestämmelse i ämnet behöver sålunda ej upptagas i lagen. Jag skall icke i detta sammanhang ingå på frågan om möjligheterna att på annat sätt än medelst utlämning återföra förrymda sjömän.

Om en ny utlämningslag genomföres enligt det nu framlagda förslaget, kommer vissa utlämningshinder att uppställas, vilka icke återfinnes i gällande lag. Det blir sålunda ej tillåtet att medgiva utlämning, som medför risk för politisk förföljelse eller som är oförenlig med humanitära grundsatser, och bland övriga nya utlämningshinder märkes, att utlämning ej får

äga rum om den utlämnade riskerar dödsstraff. Därest utlämning ej kommer till stånd, torde det i vissa fall vara önskvärt att åtal för det avsedda brottet i stället anhängiggöras här i riket. Med hänsyn till jurisdiktionsreglerna i den svenska strafflagen är detta dock icke alltid möjligt. En utlämning kan nämligen i regel, för brott som han begått utomlands, dömas här i riket endast om brottet begåtts mot Sverige eller svensk man. Konsekvensen kan alltså bli, att det ej är möjligt att anställa något åtal här i riket, ehuru det är önskvärt att så sker. Till undvikande härav har utlänningskommittén rekommenderat viss utvidgning av strafflagens jurisdiktionsregler. Kommittén har ej själv lagt fram något förslag i detta avseende utan hänvisat till straffrättskommitténs blivande förslag till brottsbalk. Detta förslag föreligger numera (SOU 1953: 14) och uppstår bl. a. ändringar av jurisdiktionsreglerna i den angivna riktningen. Det torde dröja ännu någon tid innan brottsbalksförslaget kan föreläggas riksdagen, och det synes därför bli nödvändigt att utbryta frågan om utvidgning av jurisdiktionsreglerna till särskild behandling. Det är min avsikt att, om det visar sig möjligt, utarbета förslag i ämnet att framläggas för årets riksdag.

Såsom förut nämnts har en nordisk kommitté utarbetat ett förslag till särskild reglering av utlämningsväsendet såvitt angår förhållandet mellan de nordiska länderna. Det är avsett att detta förslag efter erforderlig överarbetning i resp. länder skall samtidigt föreläggas folkrepresentationerna; eventuellt kommer även Nordiska rådet att höras över förslaget. I detta sammanhang kan alltså denna fråga icke närmare behandlas. Tills vidare blir den nya lagstiftningen tillämplig även på utlämning till de nordiska länderna, med de avvikelser som följer av att våra konventioner med dessa länder alltjämt är i kraft.

Vid krig eller krigsfara kan man icke räkna med att de grundsatser som under fredliga förhållanden tillämpas i fråga om behandlingen av utlämningar kan i alla avseenden upprätthållas. I 70 § utlänningslagen förutsättes, att vid krig eller krigsfara särskilda föreskrifter kan komma att utfärdas bl. a. beträffande utlämningars avlägsnande ur landet. Även såvitt angår utlämning kan avvikande regler böra meddelas. Spörsmålet härom har emellertid ej blivit närmare utrett i förevarande sammanhang. Jag är således icke nu beredd att taga ställning till vilka speciella regler som bör gälla angående utlämning då vårt land befinner sig i krig eller krigsfara.»

Specialmotivering till lagförslaget

Beträffande specialmotiveringen till lagförslaget tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Lagrådet

Lagrådet har i sitt utlåtande uttalat att lagrådet i allmänhet icke funnit anledning till erinran mot principerna i lagförslaget. Vad angår den föreslagna regeln att utlämning skall förbindas med villkor om att den person som begäres utlämnad icke får straffas med döden har lagrådet emellertid uttalat:

»Lagrådet vill ge sin fulla anslutning till syftet att det så långt möjligt bör förebyggas att den som utlämnas kommer att undergå dödsstraff. Vid överläggningarna om en internationell utlämningskonvention lär också ett icke obetydligt antal stater ha biträtt denna ståndpunkt. Å andra sidan är alltså icke klart vad det föreslagna förbudet kan föranleda med avseende å vårt förhållande till främmande stater som tillämpa dödsstraff. Det är framförallt de anglosachsiska länderna som man härvidlag har anledning att tänka på. Enligt lagrådets mening kan det ifrågasättas, om icke vårt land genom bestämmelsen skulle tillägga sig en alltför långtgående befogenhet att döma över andra kulturländers kriminalpolitik. Dessutom må erinras, att även Danmark och Norge, vilkas rättsuppfattning står vår särskilt nära, tillämpat dödsstraff vid uppgörelsen efter det sista världskrigets slut. För övrigt skall jämväl enligt gällande svensk lagstiftning kunna dömas till dödsstraff, ehuru allenast under krig.

Såvitt lagrådet kan bedöma måste man ställa sig frågande till möjligheten att alltid med framgång kunna hävda ståndpunkten, att den som utlämnas ej må undergå dödsstraff, särskilt i fall då fråga är om folkmord eller annan terror. Det bör självfallet icke ifrågakomma att, i händelse av påtryckningar, via utlämningslagstiftningen nå resultat som utlämningslagen ej medger. Likaledes vore det synnerligen olyckligt, om ett aktuellt fall skulle framtvinga lagändring för att möjliggöra utlämning. Lagrådet ser sig fördenskull nödgat att för sin del avråda från att nu ifrågavarande kategoriska förbud inskrives i lagen. Om förbudet i enlighet härmed utgår ur förslaget, får i stället ankomma på Konungen att förhandlingsvägen söka vinna förståelse hos den främmande staten för den avvisande ståndpunkt som Sverige i likhet med flertalet kulturländer, fränsett extraordinära förhållanden, intar till dödsstraff och därvid söka utverka förklaring att sådant straff ej kommer att tillämpas.»

I övrigt har lagrådet föreslagit vissa såväl sakliga som formella jämkningar och kompletteringar av förslaget.

Flertalet av lagrådets ändringsförslag har vunnit beaktande i propositionen. I anledning av vad lagrådet uttalat rörande föreskriften om att utlämning skall förbindas med villkor om att den som utlämnas ej får straffas med döden har *departementschefen* i propositionen anfört:

»Jag vill i detta avseende erinra om mitt uttalande i remissprotokollet, att det ej kan anses förenligt med svensk rättsuppfattning att utlämna en person utan garanti för att dödsstraff ej skall komma i fråga. Ehuru det ännu

finnes kulturländer som tillämpar dödsstraff i fredstid synes det — bl. a. i belysning av vad som förekommit vid förhandlingarna i utlämningsfrågan inom Europarådet — vara anledning att tro att denna ståndpunkt också skall respekteras. Om det såsom lagrådet antagit skulle föreligga svårigheter att alltid med framgång hävda ståndpunkten, synes det vara så mycket mera angeläget att den stödjdes genom ett i den svenska utlämningslagen klart utsagt ovillkorligt förbud. Vad lagrådet anfört ger mig alltså ej anledning att frånga det remitterade förslaget på denna punkt.»

Utskottet

Den lagstiftning som jämsides med ingångna traktater med främmande länder reglerar utlämningsväsendet har alltsedan sin tillkomst år 1913 i väsentliga delar lämnats orubbad. Lagen har därför kommit att bli i viss mån föråldrad med hänsyn till de ökade krav på rättsskydd som bl. a. de på senare tid rådande förhållandena i världen påkallar. Bland de spörsmål som erhållit allt större aktualitet är frågan om i vilken omfattning asylrätt skall medges de flyktingar som av politiska eller andra orsaker tager sin tillflykt till vårt land. Inom den lagstiftning, som reglerar utlänningsars rätt att vistas i Sverige, har också nyligen reformåtgärder vidtagits i syfte att skapa bättre ställning och ökat rättsskydd för utlänningsars som kommit hit. Av intresse i detta sammanhang är särskilt det ömtåliga spörsmålet om de politiska flyktingarna och deras behandling. I den år 1954 antagna utlämningslagen fastslås såsom grundläggande princip att politiska flyktingar ej utan synnerliga skäl skall vägras fristad här i riket och att en utlämning som regel ej skall avlägsnas härifrån till ett främmande land, där han löper risk att ut sättas för politisk förföljelse. I den nu gällande utlämningslagen har de principer, som ligger till grund för asylrätten, icke vunnit erforderligt beaktande. Den omständigheten att förbud uppställts mot utlämning för politiskt brott är ur rättsskyddssynpunkt icke till fyllest. Det måste därför konstateras att vår utlämningslag icke erbjuder ett rättsskydd för individen i detta avseende som svarar mot de numera ökade kraven. Ej heller vad gäller tillgodoseendet av rimliga humanitära hänsyn vid utlämning synes lagen uppfylla nutida krav. Även i ytterligare hänseenden har behovet av ökad rättssäkerhet gjort sig gällande, varibland må nämnas endast spörsmålet om i vad mån det vid utlämning skall av svensk myndighet prövas huruvida den som begäres utlämnad begått det brott framställningen om utlämning avser. Det har främst av dessa skäl sedan länge framstått såsom angeläget att underkasta utlämningslagstiftningen en revision. Den målsättning som härvidlag måste vara vägledande är, att utlämningsväsendet så ordnas att, utan att det går förlustig sin egenskap av att vara ett viktigt instrument för främjande av internationellt samarbete för brottslighetens bekämpande, vid prövning av utlämningsfrågor individen tillförsäkras det mått av rättsskydd som enligt den i vårt land allmänt omfattade uppfattningen är ett oeffektivt krav.

Såsom departementschefen framhållit torde det för svensk del även i fortsättningen bli ofrånkomligt att i viss utsträckning ingå förpliktande traktater på förevarande område. Under sådana förhållanden är det en angelägenhet av stor vikt att i lagstiftningen fastslås de krav i fråga om rättsskydd som från svensk sida bör upprätthållas. Endast där så kan ske utan efterstående av dessa krav bör lagen öppna möjlighet att i begränsad omfattning genom traktater reglera utlämningsväsendet på ett från lagens stadganden avvikande sätt.

I det nu föreliggande förslaget till lag om utlämning för brott tillgodesees rättssäkerhetens intresse och humanitära krav i väsentligt större utsträckning än i 1913 års lag. Flera ur dessa synpunkter betydelsefulla spørsmål, däribland frågan om hänsynstagande till politiskt flyktingskap, har i förslaget erhållit en tillfredsställande lösning. I den föreslagna lagen gjorda medgivanden till traktatmässiga avvikelser från lagens regler har avvägts på ett förtjänstfullt sätt. Att en reform i denna riktning genomföres anser utskottet vara en angelägenhet av sådan vikt att den ej utan tvingande skäl bör anstå ytterligare. Sådana skäl synes icke föreligga. Sverige är numera löst från praktiskt taget samtliga förutvarande utlämningstraktater. Ehuru samarbetet på området inom Europarådet ännu icke givit slutligt resultat, bör dock denna omständighet av skäl departementschefen anfört icke längre påkalla uppskov med en reform. Mellan de nordiska länderna pågående samarbete tar å sin sida sikte på att åstadkomma en särreglering för dessa länder och behöver alltså icke få avgörande inverkan på den allmänna lagstiftningen i ämnet.

Åtskilliga av den äldre lagens grundprinciper i fråga om förutsättningarna för utlämning har i helt eller delvis oförändrat skick upptagits i den nya lagstiftningen. Någon erinran i dessa avseenden synes i allmänhet icke påkallad. I övrigt har vad först angår de uppställda villkoren för att utlämning skall få komma till stånd vidtagits flera betydelsefulla förändringar i jämförelse med gällande rätt.

Redan förut har antytts att spørsmålet om hänsynstagande till politiskt flyktingskap i utlämningsärenden fått sin lösning i förslaget. Utskottet hälsar med tillfredsställelse att däri upptagits, förutom såsom i gällande lag förbud mot utlämning för politiskt brott, jämväl den viktiga grundsats om individuellt rättsskydd som fått ett uttryck i utlämningslagens regler om asylrätt för politiska flyktingar. I förslaget uppställles nämligen förbud mot utlämning i sådana fall då den som begäres utlämnad löper risk att i den främmande staten utsättas för politisk förföljelse, som riktar sig mot hans liv eller frihet eller eljest är av svår beskaffenhet. Förbudet skall även äga giltighet då den avsedda personen i den utlämningsökande staten icke åtnjuter trygghet mot att bli sänd till stat, i vilken han löper sådan risk. Utskottet delar departementschefens uppfattning att förbudet i olikhet med vad som är fallet beträffande asylrätten enligt utlämningslagen bör vara ovillkorligt.

En annan viktig nyhet i förslaget är att utlämning ej skall få äga rum om

den på grund av den avsedda personens ungdom, hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt framstår såsom uppenbart oförenlig med humanitetens krav. Bedömningen härav skall enligt förslaget ske med beaktande jämväl av gärningens beskaffenhet och den utlämningsökande statens intresse. Möjlighet att från svensk sida vägra utlämning, då densamma ur de synpunkter som här är att beakta framstår som orimligt hård med hänsyn till dess följder, bör även enligt utskottets mening alltid stå öppen och en bestämmelse härom måste fördenskull inskrivas i lagen. I annat fall kan risk föreligga, att vårt land på grund av förpliktelse i traktat kan komma att i visst fall nödgas medge utlämning som skulle vara stötande för rättskänslan. Måhända kan det ej alltid undvikas att svårigheter uppstår i samband med tillämpningen av denna regel, särskilt i den mån förståelse för den svenska ståndpunkten ej kan vinnas hos främmande stat som gjort framställning om utlämning. Ägnat att motverka dylik olägenhet är emellertid att förslaget öppnar möjlighet att i traktat bestämma att fråga som här avses kan hänskjutas till internationell skiljedom.

En grundläggande princip för individens rättsskydd är att vid prövningen av utlämningsärenden bör krävas bevisning av viss styrka att den som begäres utlämnad verkligen begått det brott, för vilket utlämning begäres. Förslaget innebär i detta hänseende en betydande förstärkning av rättssäkerheten. Sålunda skall, då utlämningsframställningen grundar sig på fällande dom, för utlämning fordras att domen här prövas äga stöd av utredningen och ej heller eljest föranleder allvarlig erinran. I övriga fall, där till grund för framställningen måste föreligga beslut om häktning av behörig myndighet i den främmande staten, får utlämning ej bifallas med mindre det prövas föreligga sannolika skäl att den avsedda personen begått gärningen. Att såsom skett i förslaget medge rätt att i traktat bestämma att fällande dom samt sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtagas såsom bevisning i skuldfrågan synes icke behöva innebära någon fara för rättssäkerheten, därest sådan utfästelse sker i förhållande till länder med en processordning som står den svenska nära eller som eljest är betryggande ur rättssäkerhetssynpunkt. Självfallet bör möjligheten att sluta traktat i detta hänseende begagnas med all den försiktighet som frågans stora betydelse påkallar. Utskottet finner det tillfredsställande att vid ingående av traktat enligt förslaget städse skall göras förbehåll för det fall att det visas att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

I förslaget stadgas att utlämning i förekommande fall skall förbindas med villkor om att den utlämnade icke får straffas med döden. Uppställandet av denna regel förestavas av att det är oförenligt med svensk rättsuppfattning att utlämna en person utan garanti för att dödsstraff ej skall komma i fråga. Utskottet vill uttala sin fulla anslutning till att en dylik regel införlivas med utlämningslagen. Med hänsyn till de svårigheter som kan tänkas uppkomma i förhållande till stater, som fortfarande tillämpar dödsstraff och där de dömande instanserna på grund av den interna lagstiftningen kan sakna möjlighet att iakttaga ett vid utlämningen uppställt förbud mot dödsstraff, skul-

le det måhända kunna ifrågasättas om ej såsom villkor för att utlämning skall få äga rum borde krävas att den främmande staten avger försäkran att en eventuell dom å dödsstraff på grund av beslut i administrativ väg ej kommer att verkställas. Det kunde synas som om härigenom skapades generellt sett en något starkare garanti för att den svenska ståndpunkten vinner beaktande. Ett stadgande av dylik innebörd har emellertid upptagits i det inom Europarådet utarbetade förslaget till multilateral konvention. Då det även enligt vad departementschefen anfört synes vara anledning — bl. a. i belysning av vad som förekommit vid förhandlingarna inom Europarådet — att tro, att den svenska inställningen skall respekteras, anser sig utskottet icke böra förorda någon ändring i denna del av förslaget.

Det må vidare anmärkas att förslaget innefattar en ganska genomgripande revision av förfarandet i utlämningsärendena. Ett ledmotiv har härvidlag varit att i största möjliga utsträckning knyta an till de allmänna grunderna för rättegången i brottmål. Utskottet anser förslaget i stort sett välmotiverat och ägnat att bättre än vad som nu är fallet omgärda förfarandet med garantier för en allsidig och effektiv bedömning av utlämningsfrågorna.

Även i övrigt vill utskottet uttala sin anslutning till de principiella grunderna för det i propositionen framlagda lagförslaget.

I anledning av att förutsättningarna för utlämning på några punkter skärpes och nya hinder för utlämning tillskapas inställer sig frågan, i vad mån det är möjligt att här i landet för utomlands begångna brott lagföra och döma utlämningar, som tagit sin tillflykt hit och ej kan utlämnas. Utskottet vill härutinnan endast erinra om att vid innevarande års riksdag antagits förslag till sådan ändring i reglerna i 1 kap. 2 § strafflagen, att förutsättning skapats att vid svensk domstol åtala utlämning för brott av viss kvalifikation, vilket begåtts utomlands, även om det riktats mot andra objekt än Sverige eller svensk man.

Vad beträffar de särskilda stadgandena har utskottet i allmänhet icke funnit anledning till erinran mot propositionens förslag och får alltså tillstyrka detsamma. I 16 § i förslaget regleras användningen av tvångsmedel i samband med utlämningsärendenas utredning. I detta hänseende skall i stor utsträckning gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. I fråga om giltighetstiden för beslut om tvångsmedel är det emellertid ej möjligt att falla tillbaka på reglerna i rättegångsbalken, utan härvidlag har i förslaget upptagits ett särskilt stadgande av innebörd att beslutet skall gälla tills vidare i avvaktan på ärendets slutliga handläggning hos högsta domstolen eller, om enligt dess prövning hinder mot utlämning ej föreligger, hos Kungl. Maj:t. För de fall då häktning kommit till användning har emellertid ansetts erforderligt att särskilt föreskriva att den häktade skall äga påfordra, att ny förhandling i häktningsfrågan skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats. Utskottet är av den mening att den häktade självfallet bör äga rätt att inom icke alltför långa mellanrum kunna få häktningsfrågan under omprövning och att denna rätt bör komma till ett tydligt uttryck i lagen. Emot den föreslagna regelns utformning skulle emellertid

kunna anmärkas att därav icke direkt framgår huru skall förfaras då framställning från den häktade inkommer först efter det tre veckor förflutit från senaste häktningsbeslut. I ett läge som det nu antydda bör enligt utskottets mening självfallet gälla att förhandlingen skall hållas så snart ske kan efter det framställningen gjorts. Då det dock kan förväntas att domstolarna i de få fall det kan röra sig om kommer att handla i enlighet med nyss angivna norm, anser utskottet icke påkallat att föreslå ändring av stadgandet i förtydligande riktning. Vad sålunda anförts äger motsvarande giltighet beträffande stadgandet i 23 § sista stycket, vilket stadgande avhandlar rätt att påkalla förnyad prövning för den som blivit föremål för provisorisk tvångsåtgärd i avvaktan på att framställning om utlämning göres. Vad angår tillämpningen av regeln i 16 § om skyldighet att hålla förhandling inom den angivna tiden av tre veckor må det framhållas, att rätten givetvis på begäran av den häktade eller av eget initiativ kan utsätta förhandling tidigare. Anledning härtill torde dock i allmänhet komma att saknas, särskilt i sådana fall där slutligt beslut i utlämningsärendet är nära förestående eller också förväntas föreligga inom den föreskrivna tiden av tre veckor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande proposition, nr 156, måtte av riksdagen
bifallas.

Stockholm den 12 november 1957

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lodenius, fru Sjöström-Bengtsson, fru Gärde Widemar, herrar Domö och Alexanderson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Landgren, fru Boman, fru Johansson, herrar Fröding, Jacobsson i Sala, Björkänge och Eliasson i Stockholm.
